

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในครั้งนี้ ก่อนการดำเนินการวิจัยได้สำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 4-6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา ด้านความสะอาด

ข้อ	พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	3.63	0.80	มาก
2	การรักษาความสะอาดของบริเวณ โรงเรียน	3.84	0.55	มาก
3	การรักษาความสะอาดห้องเรียน	3.86	1.06	มาก
4	การรักษาความสะอาดของบริเวณ โรงอาหาร	3.45	0.93	ปานกลาง
5	การรักษาความสะอาดของร่างกาย	3.47	1.08	ปานกลาง
6	การรักษาความสะอาดของอาคารเรียน	3.73	1.09	มาก
7	การรักษาความสะอาดของห้องส้วม	3.82	0.56	มาก
โดยรวม		3.68	0.52	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา ด้านความสะอาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$) และพฤติกรรมที่พบว่ามีปัญหาสูงที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อ แรก คือ การรักษาความสะอาดของห้องเรียน ($\bar{x} = 3.86$) การรักษาความสะอาดของบริเวณ โรงเรียน ($\bar{x} = 3.84$) และการรักษาความสะอาดของห้องส้วม ($\bar{x} = 3.82$)

ตารางที่ 5 สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนนวมินทราชินยา ด้านความมีระเบียบวินัย

ข้อ	พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การเข้าแถวปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง	4.00	1.00	มาก
2	การเข้าแถวถือของอาหารในโรงเรียน	3.86	0.86	มาก
3	การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	3.94	1.00	มาก
4	การมาโรงเรียนให้เวลาเพื่อทำกิจกรรมตามที่ ได้รับมอบหมาย	3.88	1.09	มาก
5	การเดินแถวไป-กลับ ระหว่างบ้านกับโรงเรียน	3.82	0.95	มาก
6	การปฏิบัติตนอย่างมีสัมมาคารวะ	3.69	0.91	มาก
โดยรวม		3.86	0.63	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนนวมินทราชินยา ด้านความมีระเบียบวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) และ
พฤติกรรมที่พบว่ามีปัญหาสูงที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อ แรก คือ การเข้าแถวปฏิบัติ
กิจกรรมหน้าเสาธง ($\bar{x} = 4.00$) การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.94$)
การมาโรงเรียนให้เวลาเพื่อทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{x} = 3.88$)

ตารางที่ 6 สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนนาขามวิทยา ด้านความประหยัด

ข้อ	พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การมีความรู้และใช้ไฟฟ้าในห้องเรียนและอาคารเรียนต่าง ๆ อย่างประหยัด	3.69	0.91	มาก
2	การใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า	3.67	0.82	มาก
3	การใช้สิ่งของที่มีอยู่ในโรงเรียนอย่างรู้คุณค่า	3.67	0.77	มาก
4	การเป็นผู้มีนิสัยรักการประหยัด	3.63	0.63	มาก
5	การเป็นผู้รู้จักอดออม	3.59	0.70	มาก
โดยรวม		3.65	0.66	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา ด้านความประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$) และพฤติกรรมที่พบว่ามีปัญหาสูงที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อ แรก คือ การมีความรู้และใช้ไฟฟ้าในห้องเรียนและอาคารเรียนต่าง ๆ อย่างประหยัด ($\bar{x} = 3.69$) การใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า และ การใช้สิ่งของที่มีอยู่ในโรงเรียนอย่างรู้คุณค่า ($\bar{x} = 3.67$) การเป็นผู้มีนิสัยรักการประหยัด ($\bar{x} = 3.63$)

เพื่อเป็นการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมด้านความสะอาด ความมีระเบียบวินัยและความประหยัด ให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึง ได้ดำเนินการตามกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งปรากฏผลตามลำดับดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
3. การนิเทศติดตามผล

1. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม มีจุดประสงค์เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน โดยดำเนินการตาม โครงการและกิจกรรม ที่ได้กำหนดไว้ซึ่งดำเนินการ ในระหว่างวันที่ 11 มิถุนายน-31 สิงหาคม 2550 โดยผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้มีส่วนร่วมในระหว่างการดำเนินการในแต่ละโครงการและรายละเอียดของการดำเนินงานตามโครงการแต่ละโครงการเพื่อรองรับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในแต่ละด้าน ปรากฏดังนี้

1. ด้านความสะอาด

ผู้วิจัยได้จัดทำ โครงการเพื่อรองรับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความสะอาด ซึ่งได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 11 มิถุนายน-31 สิงหาคม 2550 คือ โครงการ โรงเรียนน่าอยู่ โดยมีจุดประสงค์หลัก คือ เสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีสุขนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ทั้งความสะอาดร่างกายของตนเอง ความสะอาดของห้องเรียน ความสะอาดของบริเวณ โรงเรียน และอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณ โรงเรียนซึ่งรายละเอียดของการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ปรากฏดังนี้

1.1 กิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบภายในโรงเรียน

กิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบภายในโรงเรียน ดำเนินการ โดยการประสานงานกับครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 เพื่อประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการแบ่งเขตรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดภายในบริเวณ โรงเรียนให้กับนักเรียนแต่ละห้อง พร้อมกับมอบหมายให้ทีมครูที่ปรึกษาคอยกำกับและดูแลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละวันอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ ขณะเดียวกันก็ได้แต่งตั้งประธานและรองประธานกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับครูที่ปรึกษา ในกรณีที่เกิดปัญหาหรือต้องการรับคำปรึกษาในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 กิจกรรมธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์

กิจกรรมธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์ ดำเนินการ โดยการประชุมร่วมกันระหว่างครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 เพื่อทำความเข้าใจและหาแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน จากนั้นแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมโดยการมอบหมายให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ดำเนินการ พร้อมกับประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบถึงแนวทางการปฏิบัติตามกิจกรรม โดยในแต่ละวัน กำหนดเป็นเวลา 07.30-08.00 น. และ เวลา 12.00-12.30 น. ให้นักเรียนแต่ละคนเก็บขยะสมขยะที่พบภายในบริเวณ โรงเรียนแล้วบรรจุลงในถุงพลาสติกขนาด 6 x 11 เพื่อนำไปส่งให้ครูตรวจ

โดยมีข้อตกลงว่า ขณะ 1 ดុង สามารถแลกเป็นเงินได้ 1 บาท

1.3 กิจกรรมรวมศิษย์พิชิต 3 ส (สร้างนิสัย สะสาง สะอาด)

กิจกรรมรวมศิษย์พิชิต 3 ส ดำเนินการ โดยการประชุมร่วมกันระหว่างครูประจำชั้นในระดับช่วงชั้นที่ 2 เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม คือ การสร้างนิสัยของนักเรียนให้เป็นผู้มีนิสัยที่ดีในการรักษาความสะอาด รู้จักวิธีการจัดการสิ่งของทั้งที่เป็นสมบัติของตนเองและส่วนรวมให้ดูสะอาด เรียบร้อย และสวยงามอยู่เสมอ โดยมอบหมายหน้าที่ให้ครูผู้สอนได้สร้างความตระหนัก โดยการแนะนำและชี้แจงให้นักเรียนได้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ที่จะพึงได้รับจากการรักษาความสะอาด พร้อมกับแบ่งหน้าที่ให้รับผิดชอบ โดยการ ใช้ระบบกลุ่ม มีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม รองหัวหน้ากลุ่มและกำหนดบทบาทของสมาชิกภายในกลุ่มแต่ละคนอย่างชัดเจน เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้มากที่สุด ขณะเดียวกันครูผู้สอนก็คอยสังเกตและดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มทุกวัน พร้อมกับยกย่องกลุ่มที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นให้กับเพื่อน ๆ กลุ่มอื่น ได้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มนั้น ๆ ด้วย

ผลจากการดำเนินการตาม โครงการ โรงเรียนน่าอยู่ ปรากฏว่า นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์หลักของการดำเนินงานตามโครงการ คือ เป็นผู้มีนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ทั้งความสะอาดร่างกายของตนเอง ความสะอาดของห้องเรียน ความสะอาดของบริเวณ โรงเรียน และอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบันทึกและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านการรักษาความสะอาด ดังนี้

“นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำความสะอาดตามเขตพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนสะอาดมากขึ้น”

(ผู้บริหารสถานศึกษา. 16 กรกฎาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดรวมทั้งสามารถรักษาความสะอาดร่างกายของตนเองได้เป็นอย่างดี”

(ครูผู้สอน. 19 กรกฎาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนรู้จักจัดเก็บสิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในห้องเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นสัดส่วน สามารถหยิบหรือนำมาใช้งานได้อย่างสะดวก”

(ครูผู้สอน. 19 กรกฎาคม 2550. สัมภาษณ์)

“ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด สามารถเข้าไปใช้ได้ด้วยความสะดวกสบาย”

(ครูผู้สอน. 7 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“เมื่อรับประทานอาหารกลางวันเสร็จ นักเรียนจะช่วยกันเก็บกวาดบริเวณโรงอาหารให้สะอาด เรียบร้อย อยู่เสมอ”

(ครูผู้สอน. 7 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“บริเวณ โรงเรียนสะอาด และน่าอยู่มากกว่าที่ผ่านมา”

(ผู้นำชุมชน. 8 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนรู้จักวิธีการรักษาสุขภาพอนามัยในส่วนต่าง ๆ ของตนเอง ส่งผลให้เป็นผู้มีสุขภาพร่างกายที่ดี มีสุขภาพจิตที่ดี และพร้อมที่จะเรียนมากยิ่งขึ้น”

(ครูผู้สอน. 7 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนรู้จักปิดกวาดเช็ดดูบ้าน และล้างด้วยสิ่งขาม ขณะอยู่ที่บ้าน ทำให้บ้านสะอาด เป็นระเบียบ และน่าอยู่มากยิ่งขึ้น”

(ผู้ปกครองนักเรียน. 8 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนจะใส่ใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการซักรีดเสื้อผ้าและแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดเรียบร้อย”

(ผู้ปกครองนักเรียน. 8 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“โดยภาพรวมนักเรียนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งการรักษาความสะอาดห้องเรียน การรักษาความสะอาดบริเวณ โรงเรียน และการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ต่าง ๆ”

(ผู้วิจัย. 8 สิงหาคม 2550. บันทึก)

2. ด้านความมีระเบียบวินัย

ผู้วิจัยได้จัดทำโครงการเพื่อรองรับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความมีระเบียบวินัย ซึ่งได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 11 มิถุนายน-31 สิงหาคม 2550 คือ โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยและพัฒนาวินัยนักเรียน โดยมีจุดประสงค์หลัก คือ เสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยที่ดี สามารถปฏิบัติตนและแสดงกริยาอาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อตกลงทั้งที่เป็นข้อตกลงภายในกลุ่มและข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับนักเรียนซึ่งรายละเอียดของภาระดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมปรากฏดังนี้

2.1 กิจกรรมสถานนักเรียน

กิจกรรมสถานนักเรียน ถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งสามารถรองรับการเสริมสร้างคุณลักษณะและพฤติกรรมแห่งความเป็นประชาธิปไตยที่ดี ซึ่งสามารถที่จะนำไปสู่การพัฒนาระเบียบวินัยที่เข้มแข็งแก่นักเรียนแต่ละคน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานความร่วมมือกับครูฝ่ายกิจการนักเรียนเพื่อจัดตั้งสถานนักเรียนภายในโรงเรียนขึ้น ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ คือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ และคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีการกำหนดบทบาทของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน พร้อมกับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติ โดยการไ้ระบบกลุ่มหรือทีมงานที่เข้มแข็งเป็นพื้นฐานของการดำเนินงาน และในแต่ละสัปดาห์จะต้องมีการประชุมเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาเพื่อนำ ไปสู่การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในสัปดาห์ต่อไป

2.2 กิจกรรมसारวัตรนักเรียน

กิจกรรมसारวัตรนักเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยที่ดีของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยการประสานความร่วมมือกับครูฝ่ายกิจการนักเรียนเพื่อแต่งตั้งสารวัตรนักเรียนขึ้นในระหว่างการประชุมสถานนักเรียน พร้อมกับมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติ เช่น การสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเพื่อนนักเรียน การประสานงานกับครูหรือสถานนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หรือการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างระเบียบวินัยของนักเรียน เป็นต้น

2.3 กิจกรรมเดินแถวมาโรงเรียน-กลับบ้าน

กิจกรรมเดินแถวมาโรงเรียน-กลับบ้าน มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยด้านการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม รวมไปถึงระเบียบวินัยเกี่ยวกับการจราจรให้กับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยประสานความร่วมมือกับครูผู้สอนประจำชั้นซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยให้คิดและแยกนักเรียนที่มีบ้านพักอยู่ใกล้กัน ให้เข้ากลุ่มเดียวกัน มีการแต่งตั้งหัวหน้าและรองหัวหน้ากลุ่มเพื่อคอยประสานงานกับครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน จากนั้นแจกธงสีแดงให้หัวหน้าแต่ละกลุ่มรับไปเพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในการเดินแถวไป-กลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนในตอนเช้าและหลังเลิกเรียน พร้อมทั้งนี้ก็ได้ประสานงานกับสารวัตรนักเรียนเพื่อช่วยกำกับดูแล และติดตามการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มด้วย

2.4 กิจกรรมประกวดระเบียบแถว

กิจกรรมประกวดระเบียบแถว เป็นกิจกรรมที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อรองรับการปฏิบัติกิจกรรมเดินแถวมาโรงเรียน-กลับบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือยกย่องกลุ่มของนักเรียนที่มีผลการปฏิบัติกิจกรรมดีเด่นในแต่ละสัปดาห์ให้กับครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเพื่อนนักเรียนด้วยกันทราบ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยประสานความร่วมมือกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 2 และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งที่ประชุมได้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และสุดท้ายได้มีมติร่วมกันว่า ในแต่ละวันควรมีครูเวรคอยติดตามและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมกับประสานงานกับคณะกรรมการสภานักเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยการเป็นคณะกรรมการประเมินกิจกรรมด้วย จากนั้นให้นำคะแนนที่ประเมินได้ในแต่ละวันมารวมกันแล้วจัดลำดับกลุ่มที่ได้คะแนนเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย แล้วประกาศให้นักเรียนทราบก่อนเลิกเรียนในวันศุกร์ พร้อมกับมอบหมายให้ครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้นำผลการประเมินกิจกรรมไปประชาสัมพันธ์ผ่านเครื่องขยายเสียงในหมู่บ้านให้ผู้ปกครองของนักเรียนทราบด้วย

2.5 การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยการจัดกิจกรรมต้นไม้ขุดได้

กิจกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยพร้อมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการจัดทำขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนเกี่ยวกับความเป็นผู้มีระเบียบวินัยที่ดี ทั้งด้านการแสดงออก หรือการพูดจาปราศรัย ซึ่งดำเนินการ โดยการประสานงานกับนักการ

การ โรงเรียนให้สำรวจจำนวนต้นไม้ยืนต้นที่อยู่ภายในบริเวณ โรงเรียน ที่สามารถติดแผ่นป้ายที่นักเรียนสามารถมองเห็นและอ่านได้อย่างสะดวก จากนั้นได้ประสานงานกับครูผู้สอนแต่ละคน เพื่อนำถ้อยคำที่เป็นสุภาษิต คำพังเพย หรือคติสอนใจ มาให้เพื่อจะได้นำไปเขียนลงบนแผ่นป้ายและติดตามต้นไม้ให้นักเรียนได้อ่านและศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

2.6 กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมหน้าเสาธงและชั่วโมงสุดท้ายของวันสุดท้ายไคยาห์

ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือ โดยการประชุมปรึกษาหารือกับครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน และให้เห็นผลแห่งการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และที่ประชุม ได้มีมติร่วมกันว่า ควรจัดกิจกรรมให้อยู่ในลักษณะของกิจกรรมไฮรูม โดยการรำนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ทุกคน มาเข้าร่วมกิจกรรมภายในอาคารอเนกประสงค์ในชั่วโมงสุดท้ายของวันสุดท้ายไคยาห์ แล้วแต่งตั้งครูเวรให้ทำหน้าที่อบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยเน้นในด้านของคุณธรรมจริยธรรมที่จะก่อให้เกิดระเบียบวินัยที่ดีกับนักเรียน

ผลจากการดำเนินการตาม โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยและพัฒนาวินัยนักเรียนปรากฏว่า นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัยที่ดีขึ้น โดยสามารถปฏิบัติตนรวมทั้งแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามกฎ ระเบียบ และข้อตกลงทั้งที่เป็นข้อตกลงภายในกลุ่ม และข้อตกลงระหว่าง โรงเรียนกับนักเรียนเอง ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องชมเชยจากครู ผู้ปกครองและชุมชน ดังจะเห็น ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบันทึกและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความมีระเบียบวินัย ดังนี้

“นักเรียนให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ ส่งผลให้การดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่น่าพอใจ”

(ผู้วิจัย, 28 มิถุนายน 2550. บันทึก)

“นักเรียนสามารถนำคติธรรมที่ปรากฏอยู่ในกิจกรรมต้นไม้ผูกได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้”

(ครูผู้สอน, 28 มิถุนายน 2550. บันทึก)

“นักเรียนส่วนมากมีระเบียบวินัยมากขึ้น มีสัมมาคารวะและประพฤติตนเหมาะสมกับสภาพนักเรียน”

(ผู้ปกครอง. 21 กรกฎาคม 2550. สัมภาษณ์)

“การจัดกิจกรรมเดินแถวไป-กลับ ระหว่างบ้านกับ โรงเรียน สามารถสร้างวินัยเกี่ยวกับจรรยา ได้ และก่อให้เกิดความปลอดภัยกับนักเรียน”

(ผู้ปกครอง. 21 กรกฎาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนเดินแถวไป-กลับระหว่างบ้านกับ โรงเรียนเป็นระเบียบดีมาก”

(ผู้นำชุมชน. 7 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนส่วนมากแต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนด”

(ครูผู้สอน. 9 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

3. ด้านความประหยัด

ผู้วิจัย ได้จัดทำ โครงการเพื่อรองรับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความประหยัด ซึ่งได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 11 มิถุนายน-31 สิงหาคม 2550 คือ โครงการหนูน้อยรักการประหยัด โดยมีจุดประสงค์หลัก คือ เสริมสร้างนักเรียน ให้เป็นผู้มีลักษณะของความเป็นผู้รักการประหยัด โดยการลดออม สะสมหรือใช้จ่ายสิ่งของทั้งที่เป็นสมบัติส่วนตัวและสมบัติส่วนรวม ได้อย่างรู้ประโยชน์และคุณค่า ซึ่งรายละเอียดของการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ปรากฏดังนี้

3.1 กิจกรรมออมทรัพย์

ดำเนินการ โดยประสานความร่วมมือกับครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ให้เป็นรูปแบบเดียวกัน จากนั้นมอบหมายให้ครูผู้สอนแต่ละคน แจ่งกิจกรรมให้นักเรียนทราบ พร้อมกับดำเนินการ โดยให้นักเรียนแต่ละคนแบ่งเงินที่ได้รับจากผู้ปกครองในแต่ละวันมาฝากสะสมไว้

3.2 กิจกรรมสหกรณ์

ดำเนินการ โดยทำบันทึกเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขออนุมัติการจัดทำกิจกรรม จากนั้นได้ประสานความร่วมมือกับครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อประชุมปรึกษาหารือหรือประกอบการกำหนดแนวทางการดำเนินงานแล้วประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ให้นักเรียนทราบเพื่อรับสมัครสมาชิกและรวมหุ้นจากสมาชิกแต่ละคน พร้อมกับแต่งตั้งครูและนักเรียนเพื่อทำหน้าที่เวรประจำวันเกี่ยวกับการซื้อขายสิ่งของภายในร้านสหกรณ์ของโรงเรียน

3.3 การปลูกพืชผักสวนครัว

ดำเนินการ โดยประสานงานกับครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้แจ้งให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อให้ร่วมกันทำกิจกรรม โดยการทำแปลงผัก แล้วนำเมล็ดพันธุ์ผักมาปลูก พร้อมกับกำกับให้นักเรียนได้ดูแลอย่างใกล้ชิดในระหว่างที่ผักที่นำมาปลูกนั้นกำลังเจริญเติบโต และให้ดูแลอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผักที่ปลูกนั้นเจริญเติบโตอย่างเต็มที่

ผลจากการดำเนินการตามโครงการอนุรักษ์รักการประหยัด ปรากฏว่า นักเรียนที่เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการประหยัด รู้จักอดออม สะสมหรือใช้จ่ายสิ่งของทั้งที่เป็นสมบัติส่วนตัวและสมบัติส่วนรวม ได้อย่างรู้ประ โยชน์และคุ้มค่า ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความประหยัด ดังนี้

“ก่อนออกจากห้องเรียน นักเรียนจะปิด ไฟและปิดพัดลมก่อนเสมอ”

(ครูผู้สอน, 29 มิถุนายน 2550, สัมภาษณ์)

“นักเรียนมีเงินสะสมเป็นจำนวนมากและส่วนมากนำไปซื้ออุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด ดินสอ”

(ครูผู้สอน, 29 มิถุนายน 2550, สัมภาษณ์)

“นักเรียนส่วนมากเป็นสมาชิกของร้านสหกรณ์โรงเรียนและมีหุ้นสะสมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ”

(ครูผู้สอน, 10 กรกฎาคม 2550, สัมภาษณ์)

“นักเรียนนำผักที่ปลูกได้ไปขายและนำเงินมาฝากเป็นเงินสะสมไว้กับครูประจำ
ชั้น”

(ครูผู้สอน. 13 กรกฎาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนนำผักที่ปลูกไว้ส่วนหนึ่งมาใช้ประกอบอาหารในโครงการอาหาร
กลางวัน”

(ครูผู้สอน. 13 กรกฎาคม 2550. สัมภาษณ์)

สรุปผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

จากการที่ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา โดยการนำข้อมูลที่ได้จาก
การสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามกรอบแนวคิดที่
กำหนดไว้ คือ การรักษาความสะอาด ความมีระเบียบวินัย และความประหยัด โดยผู้วิจัยได้
ประสานความร่วมมือกับครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหา
แนวทาง การดำเนินงานที่สามารถดำเนินการได้และให้เห็นผลแห่งการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม
มากที่สุด ซึ่งผลแห่งการดำเนินงานดังกล่าว ปรากฏว่า ได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอน และ
นักเรียนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ
ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจของผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นอย่างยิ่ง โดยที่
นักเรียนส่วนมากเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์หลักของการดำเนินงาน
ตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ คือ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด
ทั้งความสะอาดร่างกายของตนเอง ความสะอาดของห้องเรียน ความสะอาดของบริเวณ โรงเรียน
และอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณ โรงเรียน เป็นผู้มีความมีระเบียบวินัยที่ดีขึ้น โดยสามารถปฏิบัติตน
รวมทั้งแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามกฎ ระเบียบ และข้อตกลง
ทั้งที่เป็นข้อตกลงภายในกลุ่มและข้อตกลงระหว่าง โรงเรียนกับนักเรียนเอง ส่งผลให้เป็นที่
ยอมรับและได้รับการยกย่องชมเชยจากครู ผู้ปกครองและชุมชน และเป็นผู้มีนิสัยรัก
การประหยัด รู้จักอดออม สะสมหรือใช้จ่ายสิ่งของทั้งที่เป็นสมบัติส่วนตัวและสมบัติส่วนรวม
ได้อย่างรู้ประ โยชน์และคุ้มค่า แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังพบว่า ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังต้อง
ได้รับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้เนื่องจากว่า ขณะที่ผู้วิจัย

และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มดังกล่าวยังคงกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของ โรงเรียน เช่น การปล่อย ชายเสื้อออกนอกกางเกง หรือแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สกปรก มีเล็บมือ เล็บเท้าที่สกปรก ในส่วน ของนักเรียนหญิงบางคนก็พบว่ายังมีเขา หรือนักเรียนบางคนยังใช้จ่ายเงินที่ได้รับจาก ผู้ปกครองอย่างสุรุ่ยสุร่าย เป็นต้น

ผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น ซึ่งที่ประชุม ได้มีการแสดง ความคิดเห็นร่วมกันอย่างหลากหลาย สุดท้ายได้มีมติร่วมกันว่า ควรนำนักเรียนกลุ่มดังกล่าว เข้าร่วมกิจกรรมการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างเข้มข้นอีกครั้ง ในระหว่างวันที่ 15-31 สิงหาคม 2550 โดยการนำนักเรียนมาประชุมร่วมกันพร้อมกับชี้แจงให้เห็นถึงเหตุผลและ ความจำเป็นของความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของ ความเป็นผู้มีสุขนิสัยที่ดีในการรักษาความสะอาด ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย และเป็นผู้รัก การประหยัด ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเป็นที่ยอมรับและยกย่องของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเพื่อน ๆ นักเรียนด้วยกันเอง

การดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ใช้วิธีการจัดกลุ่ม นักเรียนซึ่งอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน แล้วให้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ เช่น การแบ่งกลุ่มรักษาความสะอาด การปลูกพืชผักสวนครัว การเดินแถว ไป-กลับระหว่างบ้านกับ โรงเรียน การเข้าแถวน้ำเสาะง และการตรวจสุขภาพประจำวัน ของนักเรียน เป็นต้น ซึ่งในระหว่างที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้กำหนด ไว้ นั้น ผู้วิจัย ได้มอบหมายให้ครูผู้สอนแต่ละชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรม ของนักเรียนไว้ เพื่อใช้ประกอบการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มด้วย

ผลแห่งการดำเนินงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งได้รับความร่วมมือ ด้วยดีจากครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ปรากฏว่า นักเรียน แต่ละคน เป็นผู้มีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับที่น่าพอใจขึ้น โดยที่ นักเรียน ได้แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของ โรงเรียนมากขึ้น รู้จักรักษาความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ผม เล็บ และผิวหนัง รวมไปถึงการมีความกระตือรือร้น และเอาใจใส่ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการรักษาความสะอาดในเขตที่รับผิดชอบภายใน โรงเรียน ห้องเรียน การเข้าแถวปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ การนำผักที่ปลูกได้ไปจำหน่ายแล้วนำเงิน

มาฝากสะสมไว้กับครูประจำชั้นและการนำผักส่วนหนึ่งไปประกอบอาหาร ในกิจกรรม
โครงการอาหารกลางวัน ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบันทึกและสัมภาษณ์
กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรม ดังนี้

“นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ
ปรากฏผลการพัฒนาอยู่ในระดับที่น่าพอใจมากขึ้น”

(ผู้วิจัย, 27 สิงหาคม 2550. บันทึก)

“นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดร่างกายของตนเอง รวมไปถึงรักษาความสะอาด
บริเวณ โรงเรียนและห้องเรียน”

(ครูผู้สอน, 27 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“กิจกรรมต่าง ๆ ที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติ ถึงแม้จะเป็นการปฏิบัติต่างหาก
จากกลุ่มเพื่อน แต่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายก็สามารถปฏิบัติได้อย่างน่าพอใจ”

(ครูผู้สอน, 31 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนแต่งกาย ได้ถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดและมีสุขภาพร่างกาย
ที่สะอาดสะอ้านมากขึ้น”

(ครูผู้สอน, 31 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

“นักเรียนได้นำผักส่วนหนึ่งที่ปลูกไว้มาสนับสนุน โครงการอาหารกลางวัน”

(ครูผู้สอน, 31 สิงหาคม 2550. สัมภาษณ์)

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มี
จุดประสงค์เพื่อสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียน ได้ซึมซับและรับเอาธรรมะไปพร้อม ๆ กับการรับเอาความรู้ขณะ
อยู่ในห้องเรียนด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วม
วิจัยแต่ละคน ได้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม โดยการบูรณาการเข้าในแผนการเรียนรู้อันแต่ละ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 3-20 กันยายน 2550
ดังรายละเอียดของการดำเนินการ ต่อไปนี้

วันที่ 3 กันยายน 2550 ผู้วิจัยได้สนทนากับครูผู้สอนแต่ละคนอย่างเป็นกันเอง พร้อมกับจับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนแต่ละคนว่า ในช่วงที่ผ่านมาว่าได้ดำเนินการในลักษณะใด และพบว่า แต่ละคนได้ศึกษาเนื้อหาจากหลักสูตรสถานศึกษาจนเข้าใจ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาทำเป็นแผนการสอน เพื่อจะนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนในโอกาสต่อไป แต่ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า โดยส่วนมากยังไม่ได้บูรณาการเนื้อหาหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับข้อกับคุณธรรมจริยธรรมไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากครูยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนในลักษณะของการบูรณาการคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งถ้าหากได้รับการแนะนำจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านดังกล่าวก็เชื่อว่าตนเองสามารถที่จะจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน

วันที่ 5 กันยายน 2550 ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรคือ นายศีลธรรม โพนะทา ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโนนคือ อำเภอคำม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการบูรณาการคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิทยากรได้สนทนากับครูผู้สอนแต่ละคนถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการบูรณาการคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว เนื่องจากไม่เคยสอนแต่เนื้อหาที่ตรงกับสาระการเรียนรู้นั้น ๆ เลย ส่วนการบูรณาการเอาคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ยังไม่เคยดำเนินการมาก่อน

วิทยากรได้นำตัวอย่างแผนการสอนที่ได้บูรณาการเอาคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนมาให้ครูผู้สอนแต่ละคนดู พร้อมกับอธิบายประกอบถึงวิธีการเขียนในแต่ละขั้นตอน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ จากนั้น ได้ให้ครูผู้สอนแต่ละคนทดลองเขียนแผนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่คิดว่าตนเองถนัดมากที่สุด คนละ 1 แผน พร้อมกับนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมเมื่อเขียนเสร็จแล้ว ซึ่งในระหว่างนั้นวิทยากรและผู้วิจัยได้คอยให้คำปรึกษาและดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่อพบว่าครูผู้สอนคนใดสงสัยหรือยังไม่แน่ใจในขั้นตอนใดก็จะคอยให้คำแนะนำ

เป็นระยะ ๆ และจากการนำเสนอแผนการสอนดังกล่าว ปรากฏว่า ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถเขียนแผนการสอน โดยการบูรณาการคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้ในระดับที่น่าพอใจ และจากการสนทนาร่วมกันระหว่าง วิทยากร ผู้วิจัย และครูผู้สอนภายหลังจากการนำเสนอผลงานของแต่ละคนทำให้ทราบว่า ครูผู้สอนแต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมั่นใจว่า สามารถที่จะนำเอาแนวทางรวมไปถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดจากวิทยากร ไปประยุกต์ใช้ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

วิทยากรกับผู้วิจัยได้นัดหมายกับครูผู้สอนแต่ละคนว่าจะมีการมีเสถิตติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวันที่ 20 กันยายน 2550 เพื่อติดตามผลว่าครูผู้สอนแต่ละคนสามารถเขียนแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว ได้มากน้อยเพียงใด

วันที่ 20 กันยายน 2550 วิทยากรกับผู้วิจัย ได้นิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนแต่ละคน เริ่มจากการตรวจสอบแผนการสอนและสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งในระหว่างนั้น วิทยากรกับผู้วิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการบันทึกผลการนิเทศเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกันว่า ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถเขียนแผนการสอน ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมที่กำหนดไว้รวม ไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าสอดคล้องกับกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอนหรือไม่ และจากการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างวิทยากรกับผู้วิจัย พบว่า ครูผู้สอนแต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะของการบูรณาการคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่แก่นักเรียน ได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนแต่ละคน ได้นำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้นก็สอดคล้องกับกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน และมีการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ด้วยเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกในระหว่างการดำเนินงาน ดังนี้

“การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมงได้เน้นกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาโดยตรง”

(ครูผู้สอน, 3 กันยายน 2550, บันทึก)

“ก่อนเขียนแผนการสอนทุกครั้ง ได้ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับสาระ
และมาตรฐานการเรียนรู้จนเข้าใจก่อนจะนำไปสู่การกำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน”

(ครูผู้สอน. 3 กันยายน 2550. บันทึก)

“ยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจนว่าการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการนั้นต้อง
ดำเนินการอย่างไรบ้าง”

(ครูผู้สอน. 3 กันยายน 2550. บันทึก)

“วิทยากรอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการให้
เข้าใจได้ดีมาก”

(ครูผู้สอน. 20 กันยายน 2550. บันทึก)

“เข้าใจวิธีการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการและมั่นใจว่าจะสามารถจัด
กิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอนได้”

(ครูผู้สอน. 20 กันยายน 2550. บันทึก)

“ครูผู้สอนแต่ละคนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือกับการรับฟังการบรรยาย
จากวิทยากรดีมาก”

(ผู้วิจัย. 20 กันยายน 2550. บันทึก)

“ครูสามารถเขียนแผนการสอนโดยการบูรณาการเอาคุณธรรมจริยธรรมไว้ใน
กิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง”

(วิทยากร. 20 กันยายน 2550. บันทึก)

“กระบวนการวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ
กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน”

(วิทยากร. 20 กันยายน 2550. บันทึก)

นอกจากการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่ม

ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนแล้ว วิทยากรกับผู้วิจัยยังได้ดำเนินการประเมินผลคุณลักษณะและพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยการสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง ซึ่งก็พบว่า นักเรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือกับเพื่อน ๆ ในการรักษาความสะอาดห้องเรียน การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด และถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การรู้จักรักษาสุขภาพและอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้สะอาดสะอาด รวมไปถึงการรู้จักใช้สิ่งของที่มีอยู่ในห้องเรียน ได้อย่างรู้ประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกในระหว่างการทำงาน ดังนี้

“นักเรียนส่วนมากมีระเบียบวินัยที่ดีขึ้น เนื่องจากการดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง”

(รองผู้อำนวยการสถานศึกษา . 20 กันยายน 2550. บันทึก)

“นักเรียนให้ความเอาใจใส่ต่อการดูแลและรักษาความสะอาดของห้องเรียนและใช้สิ่งของต่าง ๆ ในห้องเรียนอย่างรู้คุณค่ามาก”

(ครูผู้สอน. 20 กันยายน 2550. บันทึก)

“ห้องเรียนสะอาดและน่าอยู่ น่าเรียนมากกว่าก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน”

(ครูผู้สอน. 20 กันยายน 2550. บันทึก)

สรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จากการที่ผู้วิจัยได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยการบูรณาการให้เข้ากันกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน การสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางดังกล่าว โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบความสำเร็จในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยการบูรณาการคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมมาให้ความรู้ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอน รวมไปถึงการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนแต่ละคน ซึ่งผลแห่งการดำเนินการดังกล่าว ปรากฏว่า ครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอน การจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น และ

ยังมีความมั่นใจด้วยว่าจะสามารถจัดการเรียนการสอนตามแนวทางดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดอยู่ในระดับที่ดีขึ้นเช่นเดียวกัน

3. การนิเทศติดตามผล

การนิเทศติดตามผลมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมภายหลังจากที่ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว โดยการประเมินในระหว่างวันที่ 4-5 ตุลาคม 2550 โดยผู้วิจัยได้ประชุมชี้แจงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 2 ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน นักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม กำนันตำบลนาขาม ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติเป็น อย่างเดียวกัน เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการเสริมสร้างแล้วทั้งในขณะที่อยู่ที่บ้านและอยู่ใน โรงเรียน ซึ่งลักษณะของการเก็บ รวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

วันที่ 4 ตุลาคม 2550 ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ทุกคน ได้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนภายหลังจากที่ได้รับการ เสริมสร้างแล้ว จากนั้น ได้แจกแบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ได้ประเมินและให้ข้อมูลประกอบแล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ให้เห็นเป็นภาพรวมเกี่ยวกับ ผลการดำเนินงานดังกล่าว

ในระหว่างของการนิเทศติดตามผลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเพื่อทราบข้อมูลทางหนึ่ง จากนั้น ได้เชิญกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้เยี่ยมชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการ จัดทำขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน จากนั้น ได้ให้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้ให้ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้ในเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้แจกให้ก่อนนี้

วันที่ 5 ตุลาคม 2550 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มา วิเคราะห์เพื่อทราบผลการแห่งการปฏิบัติโดยภาพรวม พร้อมกับรายงานให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ในโอกาสต่อไป

ผลจากการนิเทศติดตามผล ซึ่งผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนได้รับการเสริมสร้างให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน

ระดับที่ดีขึ้น สอดคล้องกับผลที่ปรากฏในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง
 คุณธรรมจริยธรรม ดังจะเห็นได้จากด้านการรักษาความสะอาด พบว่า นักเรียนเป็นผู้มีสุขนิสัย
 ที่ดีเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ทั้งความสะอาดร่างกายของตนเอง ความสะอาดของ
 ห้องเรียน ความสะอาดของบริเวณ โรงเรียน และอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณ โรงเรียน
 ด้านความมีระเบียบวินัย พบว่า นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัยที่ดีขึ้น โดยสามารถปฏิบัติตน
 รวมทั้งแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามกฎ ระเบียบ และข้อตกลง
 ทั้งที่เป็นข้อตกลงภายในกลุ่มและข้อตกลงระหว่าง โรงเรียนกับนักเรียนเอง ส่งผลให้เป็นที่
 ยอมรับและได้รับการยกย่องชมเชยจากครู ผู้ปกครองและชุมชน และด้านความประหยัด พบว่า
 นักเรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการประหยัด รู้จักอดออม สะสมหรือใช้จ่ายสิ่งของทั้งที่เป็นสมบัติ
 ส่วนตัวและสมบัติส่วนรวม ได้อย่างรู้ประ โยชน์และคุ้มค่า

ในส่วนของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มเติม ก็พบว่า
 แต่ละคนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์หลักของการดำเนินงาน
 ตามกิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกัน และจากการดำเนินการนิเทศติดตามผลดังกล่าวข้างต้น
 ปรากฏว่าข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์ โดยที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้
 ปรากฏดังนี้

“กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน
 ทำให้เห็นผลแห่งการปฏิบัติที่ชัดเจน จึงควรนำแนวทางดังกล่าวไปขยายผลในช่วงชั้นที่ 1 ด้วย”
 (ผู้บริหารสถานศึกษา. 4 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“นักเรียนตั้งใจทำกิจกรรมหน้าเสาธง ทำให้ชั้นตอนต่าง ๆ ดำเนินการไปด้วย
 ความเรียบร้อย”

(ครูผู้สอน. 4 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“การจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
 ส่งผลให้นักเรียนมีระเบียบวินัยที่ดีขึ้นมาก”

(ครูผู้สอน. 4 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“ปรากฏว่าในช่วงนี้ โรงเรียนสะอาด สะอ้าน และดูเป็นระเบียบมากขึ้น”

(ผู้ปกครองนักเรียน. 4 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“นักเรียนแต่งกายสะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อยดี”

(ผู้ปกครองนักเรียน. 4 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“การเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านกับ โรงเรียนทำให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติ
ตามกฎจราจรและเกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและร่างกาย”

(ผู้ปกครองนักเรียน. 4 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“บริเวณอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วมสะอาดดี”

(ผู้นำชุมชน. 4 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

“การปลูกผักเพื่อนำไปประกอบอาหารในโครงการอาหารกลางวันและส่วนหนึ่ง
นำไปจำหน่ายเป็นรายได้ เป็นกิจกรรมที่ดี ควรส่งเสริมให้นักเรียนทำอย่างต่อเนื่อง”

(ผู้นำชุมชน. 4 ตุลาคม 2550 : สัมภาษณ์)

ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนได้พิจารณาและผู้วิจัย
ได้สรุปออกมาในแต่ละด้าน ปรากฏดังตารางที่ 7-9 ต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ผลการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา
ด้านความสะอาด

ข้อ	พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	1.75	0.75	น้อย
2	การรักษาความสะอาดของบริเวณ โรงเรียน	1.62	0.52	น้อย
3	การรักษาความสะอาดห้องเรียน	1.49	0.56	น้อยที่สุด
4	การรักษาความสะอาดของบริเวณ โรงอาหาร	1.69	0.72	น้อย
5	การรักษาความสะอาดของร่างกาย	1.66	0.71	น้อย
6	การรักษาความสะอาดของอาคารเรียน	1.68	0.73	น้อย
7	การรักษาความสะอาดของห้องส้วม	1.62	0.70	น้อย
โดยรวม		1.64	0.41	น้อย

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา ด้านความสะอาด โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.64$) และพฤติกรรมที่พบว่ามีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อแรก คือ การรักษาความสะอาดห้องเรียน ($\bar{x} = 1.49$) การรักษาความสะอาดของบริเวณโรงเรียน และ การรักษาความสะอาดของห้องส้วม ($\bar{x} = 1.62$) และการรักษาความสะอาดของร่างกาย ($\bar{x} = 1.66$)

ตารางที่ 8 ผลการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา ด้านความมีระเบียบวินัย

ข้อ	พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การเข้าแถวปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง	1.66	0.66	น้อย
2	การเข้าแถวถือช้อนอาหารในโรงเรียน	1.80	0.85	น้อย
3	การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	1.65	0.64	น้อย
4	การมาโรงเรียนให้เวลาเพื่อทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย	1.71	0.86	น้อย
5	การเดินแถวไป-กลับ ระหว่างบ้านกับโรงเรียน	1.74	0.69	น้อย
6	การปฏิบัติตนอย่างมีสัมมาคารวะ	1.86	0.78	น้อย
โดยรวม		1.73	0.40	น้อย

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา ด้านความมีระเบียบวินัย โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.73$) และพฤติกรรมที่พบว่ามีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อแรก คือ การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ($\bar{x} = 1.65$) การเข้าแถวปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง ($\bar{x} = 1.66$) และการมาโรงเรียนให้เวลาเพื่อทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{x} = 1.71$)

ตารางที่ 9 ผลการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา
ด้านความประหยัด

ข้อ	พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับปัญหา		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การมีความรู้และใช้ไฟฟ้าในห้องเรียน และอาคารเรียนต่าง ๆ อย่างประหยัด	1.74	0.64	น้อย
2	การใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า	1.85	0.71	น้อย
3	การใช้สิ่งของที่มีอยู่ใน โรงเรียนอย่างรู้คุณค่า	1.54	0.56	น้อย
4	การเป็นผู้มีนิสัยรักการประหยัด	1.65	0.69	น้อย
5	การเป็นผู้รู้จักอดออม	1.75	0.56	น้อย
โดยรวม		1.70	0.42	น้อย

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนนาขามวิทยา ด้านความประหยัดโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.70$) และพฤติกรรมที่พบว่ามีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ข้อ แรก คือ การใช้สิ่งของที่มีอยู่ในโรงเรียนอย่างรู้คุณค่า ($\bar{x} = 1.54$) การเป็นผู้มีนิสัยรักการประหยัด ($\bar{x} = 1.65$) และการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า และ การใช้สิ่งของที่มีอยู่ในโรงเรียนอย่างรู้คุณค่า ($\bar{x} = 1.74$)